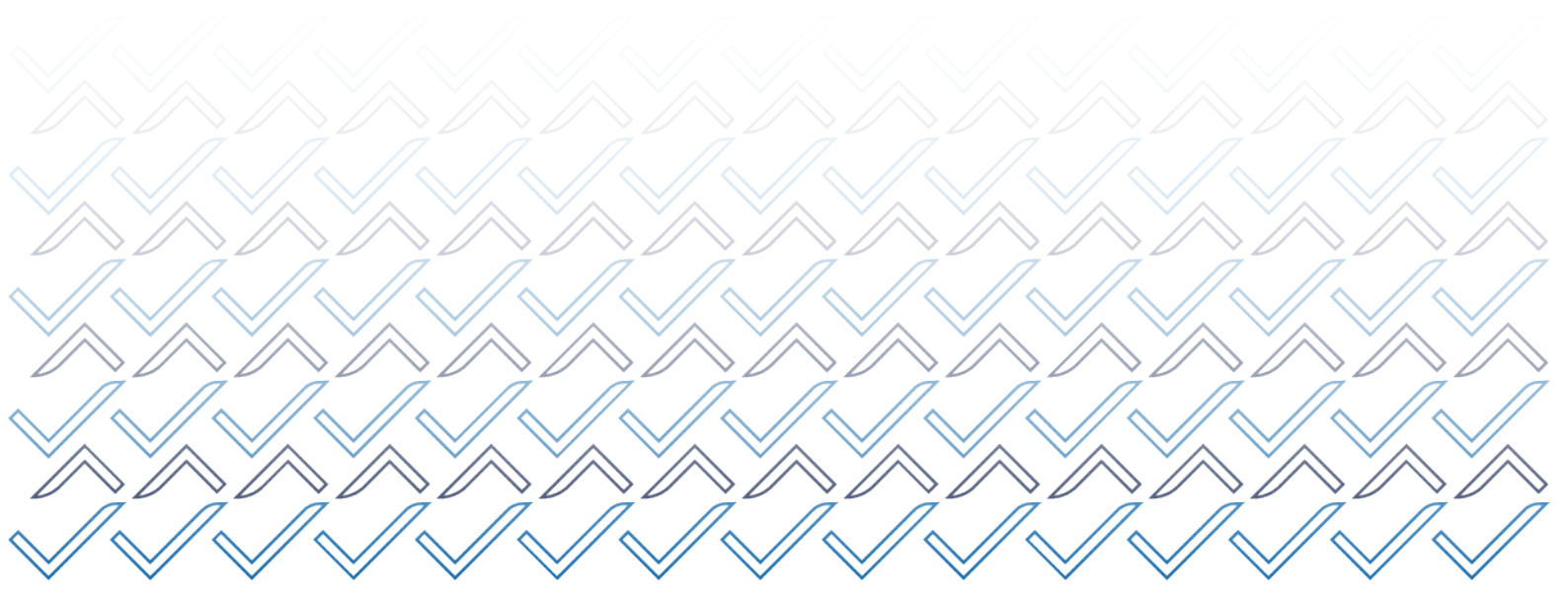

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

2023 METŲ NACIONALINIO ATASKAITŲ RINKINIO FINANSINIO AUDITO REZULTATAI

2024 m. spalio 10 d.

Nr. FAE-7

Valstybės kontrolė – aukščiausioji valstybinio audito institucija – prižiūri, ar teisėtai ir efektyviai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas. Valstybės kontrolė, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, skatina teigiamą ir veiksmingą valstybinio audito poveikį valstybės finansų valdymo ir kontrolės sistemai bei į rezultatus ir visuomenės poreikius orientuotam viešajam valdymui. Daugiau apie Valstybės kontrolės veiklą ir valstybinio audito rezultatus – interneto svetainėje www.valstybeskontrolė.lt.

Audito grupė: Danguolė Krištopavičienė (departamento vadovė), Lina Marcinkėnienė (grupės vadovė), Airidas Augys, Aušra Michejeva, Daiva Latvėnienė, Dariuš Bužinski, Diana Narkauskienė, Ernestas Maksimas Bykovas, Inga Liutkevičiūtė, Irma Meškauskaitė, Jurgita Gribauskaitė, Laura Grigonytė, Rima Peškaitytė, Rūta Stasiūnaitė, Vilma Lapinskienė, Vita Andrulytė.

Valstybinio audito ataskaita pateikta: Lietuvos Respublikos Prezidentui, Lietuvos Respublikos Seimui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Lietuvos Respublikos finansų ministerijai.

TURINYS

PAGRINDINIAI FAKTAI	4
SANTRAUKA	5
ĮŽANGA	8
AUDITO REZULTATAI	10
1. REIKŠMINGĄ ĮTAKĄ NACIONALINIO METINIŲ ATASKAITŲ RINKINIO TEISINGUMUI TURĖJO NUSTATYTI DUOMENŲ IŠKRAIPYMAI ŽEMESNIOJO KONSOLIDAVIMO LYGIO ATASKAITOSE	10
2. ĮTVIRTINUS KONSOLIDUOTOJO BIUDŽETO PLANAVIMĄ, ATSKAITOMYBĖ – NENUSTATYTA	14
3. DUOMENYS APIE VALSTYBĖS SKOLĄ VISAIS REIKŠMINGAIS ATŽVILGIAIS TEISINGI	16
4. 2023 M. REZERVAI PAPILDYTI 799,7 MLN. EUR, KIEK LIETUVA TURI JŲ SUKAUPTI – NENUSTATYTA	20
REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS	22
PRIEDAI	23
1 priedas. Santrumpos ir sąvokos	23
2 priedas. Audito apimtis ir metodai	24

PAGRINDINIAI FAKTAI

84,50 mlrd. Eur

– ataskaitose nurodytas viešojo sektoriaus turtas.

32,98 mlrd. Eur

– ataskaitose nurodyti viešojo sektoriaus įsipareigojimai.

27,56 mlrd. Eur

– valstybės skola 2023-12-31 duomenimis.

5,5 proc.

turto, nurodyto ataskaitose, duomenys nepatikimi.

5,8 proc.

įsipareigojimų, nurodytų ataskaitose, duomenys nepatikimi.

100 proc.

valstybės skolos duomenys visais reikšmingais atžvilgiais teisingi.

SANTRAUKA

Audito tikslas ir apimtis

Vadovaudamiesi Valstybės kontrolės ir Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymais, atlikome 2023 m. nacionalinio ataskaitų rinkinio auditą.

Auditas atliktas pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus, kurie apima tarptautinius audito standartus. Audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti 2 priede „Audito apimtis ir metodai“ (24 psl.). Ataskaitoje pateikiami tik audito metu nustatyti dalykai, o nepriklausoma nuomonė dėl metinių ataskaitų rinkinio pareiškiama audito išvadoje.

Pagrindiniai audito rezultatai

1. Reikšmingą įtaką nacionalinio metinių ataskaitų rinkinio teisingumui turėjo nustatyti duomenų iškraipymai žemesniojo konsolidavimo lygio ataskaitose

Nuo pat sudarymo pradžios nacionaliniame metinių ataskaitų rinkinyje išlieka reikšmingų pasikartojančių duomenų iškraipymų: jis neparodo teisingos valstybei priklausančio turto, įsipareigojimų ir pajamų vertės, dviejų subjektų duomenys į 2023 m. rinkinį neįtraukti (1 skyrius, 10 psl.).

Reikšmingą įtaką nacionalinio metinių ataskaitų rinkinio teisingumui turėjo valstybės metinių ataskaitų rinkinyje nustatyti duomenų iškraipymai (1 skyrius, 12 psl.).

2023 m. savivaldybių kontrolės ir audito tarnybos nustatė reikšmingus duomenų iškraipymus – nepatvirtino 1 394,54 mln. Eur ilgalaikio turto ir su šiuo turtu susijusių finansavimo sumų bei grynojo turto teisingumo. Didžioji dalis šios sumos – dėl neteisingai į apskaitą įtrauktų savivaldybių kelių ir gatvių (1 skyrius, 13 psl.).

Privalomojo sveikatos draudimo, Valstybinio socialinio draudimo, ilgalaikio darbo išmokų fondų ataskaitų rinkiniuose nustatyti jiems reikšmingi duomenų iškraipymai, susiję su neteisingu fondų gautinų sumų ir įsipareigojimų užregistravimu (1 skyrius, 13 psl.).

2. Įtvirtinus konsoliduotojo biudžeto planavimą, atskaitomybė – nenustatyta

Pasikeitus Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymui, nuo 2023 m. nacionalinį metinių ataskaitų rinkinį sudaro ne tik valstybės viešojo sektoriaus subjektų, visų savivaldybių viešojo sektoriaus subjektų, valstybės socialinių fondų, Privalomojo sveikatos draudimo fondo ir Pensijų anuitetų fondo į vieną viešojo sektoriaus subjekto ataskaitų rinkinį konsoliduoti duomenys apie finansinę būklę, veiklos rezultatus, pinigų srautus, bet ir savivaldybių biudžetų vykdymo duomenys. Taigi, į vieną ataskaitų rinkinį sudėti skirtingos apimties rinkiniai: kaupimo principu (finansinės ataskaitos) – apimantys visą viešąjį sektorių, pinigų principu (biudžeto vykdymo duomenys) – tik savivaldybes.

Nuo 2024-03-01 įsigaliojusi nauja Biudžeto sandaros įstatymo redakcija nustatė vidutinės trukmės konsoliduotojo biudžeto planavimą ir tvirtinimą. Šį biudžetą sudarys valstybės, savivaldybių, valstybės socialinių fondų ir Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetai, sujungus jų rodiklius ir eliminavus planuojamus tarpusavio pervedimus. Šių biudžetų konsolidacija leis parengti visapusišką finansinį planą, atspindintį valstybės, socialinių, Privalomojo sveikatos draudimo fondo ir savivaldybių finansinių išteklių visumą. Atsiskaitymo už tokio biudžeto vykdymą Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatyme nenustatyta. Kadangi planuojama biudžetų konsolidacija, todėl, siekiant išlaikyti visų lygių atskaitomybės sistemą, tikslinga nacionalinį metinių ataskaitų rinkinį papildyti konsoliduotojo biudžeto vykdymo duomenimis (2 skyrius, [14 psl.](#)).

3. Duomenys apie valstybės skolą visais reikšmingais atžvilgiais teisingi

Valdžios sektoriaus skola 2023 m. pabaigoje sudarė 27 557,9 mln. Eur, per 2023 m. išaugo 1 885,5 mln. Eur, arba 7,3 proc. Skolos ir BVP santykis padidėjo 0,2 proc. p. ir 2023 m. pabaigoje sudarė 38,3 proc. BVP. Skolos duomenys visais reikšmingais atžvilgiais teisingi (3 skyrius, [16 psl.](#)).

2023 m. planuota pasiskolinti 6 673,0 mln. Eur, faktiškai pasiskolinta 3 979,7 mln. Eur. Skolindamasi 2023 m. Vyriausybė laikėsi nustatytų skolinimosi limitų (3 skyrius, [17 psl.](#)).

Savivaldybių skolos valdymo (skolos, skolinimosi, garantijų limitų ir įsiskolinimų padengimo) reikalavimai kasmet buvo nustatomi atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme. Nuo 2023-01-01 įsigaliojus teisės aktų pakeitimams, bendrieji principai ir apribojimai, susiję su savivaldybių skolos valdymu, buvo nustatyti Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme, jų vertinimą atlieka biudžeto politikos kontrolės institucija (remiantis vertinimo duomenimis, 2023 m. visos savivaldybės laikėsi joms taikomų fiskalinės drausmės taisyklių). Tačiau 2023 m. savivaldybėms taikomi skolos valdymo reikalavimai buvo nustatyti ir 2023 m. Rodiklių įstatyme. 2023 m. vienuolika savivaldybių nesilaikė Rodiklių įstatymo nuostatos, kad savivaldybės 2024-01-01 esantis įsiskolinimas (mokėtinos sumos, išskyrus sumas paskoloms grąžinti) turi būti ne didesnis už 2023-01-01 buvusį tokį įsiskolinimą. Kitų 2023 m. Rodiklių įstatyme nustatytų reikalavimų savivaldybės laikėsi. 2024 m. Rodiklių įstatyme skolos valdymo reikalavimų savivaldybėms nenustatyta (3 skyrius, [17 psl.](#)).

Stabilumo ir augimo pakto pakeitimais atsisakyta reikalavimo valstybėms narėms rengti stabilumo programą, todėl Lietuvos stabilumo 2024 m. programa, kurioje būtų nustatytos ir vidutinio laikotarpio Vyriausybės skolinimosi ir skolos valdymo gairės, nebuvo rengta. Pagal naują tvarką iki 2024-09-20 valstybės turėjo parengti nacionalinius vidutinės trukmės fiskalinius planus, kuriuose būtų nustatyta fiskalinės, struktūrinės ir investicijų politikos kryptis ateinantiems 4–7 metams. Lietuvai terminas jį parengti perkeltas iki 2025 m. pavasario.

Vyriausybė 2021 m. planavo parengti valdžios sektoriaus skolos valdymo strategiją. Šį planą atidėjo iki 2023 m. II ketv., o vėliau pakeitė – vietoje strategijos sukūrė skolos scenarijų modeliavimo ir valdžios sektoriaus finansų tvarumo vertinimo įrankį. Tai svarus žingsnis fiskalinės politikos srityje, bet neatstoja valstybės skolos valdymo strategijos, t. y. apibrėžimo, kokių tikslų siekiama. (3 skyrius, [19 psl.](#)).

2023 m. rezervai papildyti 799,7 mln. Eur, kiek Lietuva turi jų sukaupti – nenustatyta

Valstybės rezervai (Rezervinio (stabilizavimo) fondo, Valstybės socialinio draudimo fondo ir Privalomojo sveikatos draudimo fondo) 2023 m. padidėjo 27,8 proc., metų pabaigoje juose sukaupta 3 675,2 mln. Eur (4 skyrius, [20 psl.](#)).

Valstybės kontrolė ankstesnių auditų metu buvo atkreipusi dėmesį į poreikį kompleksiškai kartu su valdžios sektoriaus skolos valdymo strategija persvarstyti ir valstybės rezervų klausimus – siektiną dydį, finansavimo šaltinius ir kt. Esant neapibrėžtai geopolitinei ir ekonominei situacijai reikiamo valstybės rezervo nustatymas ir valdymas yra svarbus elementas, leidžiantis valstybei išlaikyti ekonominį stabilumą, užtikrinti saugumą ir efektyviai valdyti neplanuotus iššūkius. Atsisakius Valdžios sektoriaus skolos valdymo strategijos parengimo, rezervų kaupimo ir valdymo klausimai lieka taip pat neišspręsti (4 skyrius, [21 psl.](#)).

Rekomendacijos

Finansų ministerijai

1. Siekiant užtikrinti viešojo sektoriaus visų lygių atskaitomybės sistemą, rekomenduojame papildyti nacionalinį metinių ataskaitų rinkinį konsoliduotojo biudžeto vykdymo duomenimis (2-asis pagrindinis audito rezultatas) ([14–15 psl.](#)).

Rekomendacijų įgyvendinimo priemonės ir terminai pateikti ataskaitos dalyje „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“ ([22 psl.](#)).

Įgyvendinant Valstybės kontrolės teiktas rekomendacijas, 2023 m. valstybės, valstybės socialinių fondų, Privalomojo sveikatos draudimo fondo ir Pensijų anuitetų fondo metinių ataskaitų rinkiniai ir audito ataskaitos Seimui pateiktos ne per rudens sesiją, kaip buvo įprasta, o per pavasario – gegužės 15 d. Tai svarbus žingsnis formuojant ateinančių metų valstybės biudžetus, leidžiantis veiklos rezultatus susieti su finansiniais duomenimis. 2025 m. nacionalinis ataskaitų rinkinys Seimui taip pat bus teikiamas pavasario sesijoje – iki birželio 5 d. Į 2026 m. ataskaitų rinkinius bus įtraukiami valstybės ir savivaldybių kontroliuojamų pelno siekiančių subjektų ataskaitų rinkiniai, t. y. konsoliduojamų subjektų aprėptis praplečiama iki valdžios sektoriaus.

Aktuali informacija apie didelės ir vidutinės svarbos valstybinio audito rekomendacijų įgyvendinimo būklę 2024-09-01 pateikta 2024-09-03 rekomendacijų įgyvendinimo ataskaitoje¹ ir skelbiama atviruose duomenyse Valstybės kontrolės interneto svetainėje <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/AtviriDuomenys>.

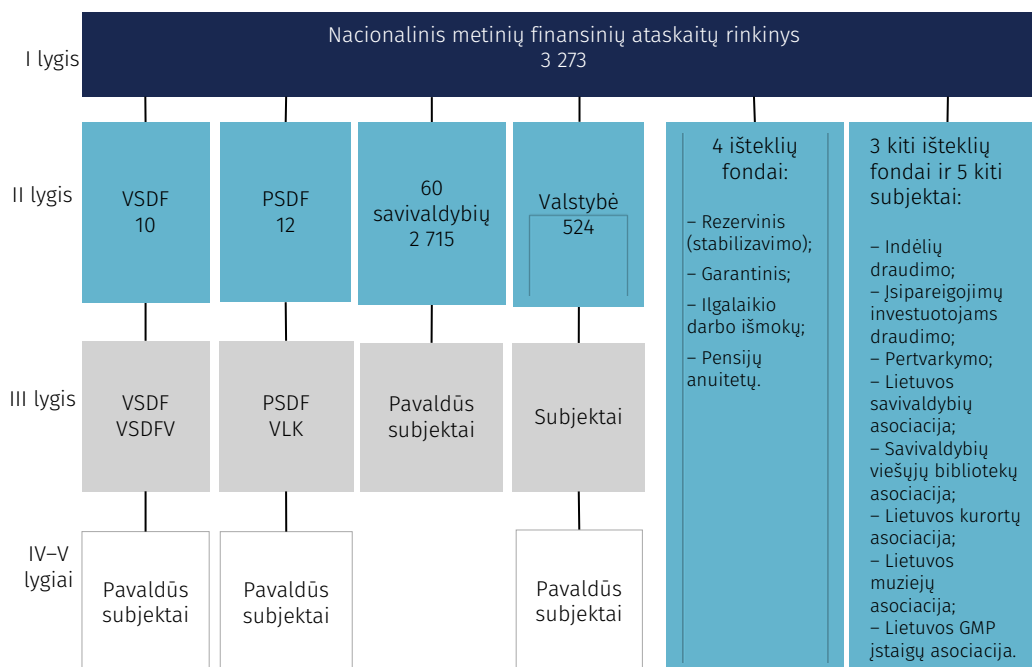
¹ 2024-09-03 Nr. RAE-34. Prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/post/3136/>.

JŽANGA

Vadovaudamiesi teisės aktais² atlikome 2023 m. nacionalinio ataskaitų rinkinio auditą. Šį rinkinį sudaro³ valstybės VSS, visų savivaldybių VSS, valstybės socialinių fondų, PSDF ir PAF į vieną viešojo sektoriaus subjekto ataskaitų rinkinį konsoliduoti duomenys apie finansinę būklę, veiklos rezultatus, pinigų srautus ir savivaldybių biudžetų vykdymo duomenys. Nacionalinio metinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte teikiama ir informacija apie valstybės skolą. Nacionalinį metinių ataskaitų rinkinį rengia FM⁴.

Konsolidavimo procese dalyvaujantys VSS nurodomi konsolidavimo schemeje⁵. 2023 m. į ją⁶ įtraukta 3 273 VSS (2022 m. – 3 410, 2021 m. – 3 462, 2020 m. – 3 599) (1 pav.). Konsoliduoti 3 272 subjektai.

1 pav. Konsolidavimo lygiai ir grupės, grupę sudarančių subjektų skaičius

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Valstybės skolą⁷ sudaro valdžios sektoriaus subjektų prisiimtų, bet dar neįvykdytų įsipareigojimų grąžinti kreditoriams lėšas, pasiskolintas išplatinant vertybinius popierius, pasirašant paskolų sutartis, finansinės nuomos (lizingo) sutartis ir kitus įsipareigojamuosius skolos dokumentus, konsoliduota suma. Valdžios sektorių⁸ sudaro centrinės valdžios (Vyriausybės ir kitų centrinės valdžios sektoriaus subjektų), vietos

² Valstybės kontrolės įstatymas, 8 str. 2 d. 5 p.; Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 16 str. 2 d. 5 p.

³ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 10 str. 5 p.

⁴ Ten pat, 14 str. 1 d.

⁵ Vyriausybės 2008-03-26 nutarimas Nr. 266 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą“.

⁶ Finansų ministro 2023-12-29 įsakymas Nr. 1K-423 „Dėl Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo įgyvendinimo rengiant valstybės 2023 metų ataskaitų rinkinį ir nacionalinį 2023 metų ataskaitų rinkinį“.

⁷ Valstybės skolos įstatymas, 2 str. 24 d.

⁸ Ten pat, 2 str. 13 d.

valdžios (savivaldybių ir kitų vietos valdžios sektoriaus subjektų) ir socialinės apsaugos fondų (VSDF, PSDF ir kitų socialinės apsaugos fondų subjektų) sektoriai. Pagal Valstybės duomenų agentūros skelbiamą sąrašą 2024-01-01 valdžios sektoriui priskirti 3 132 ūkio subjektai⁹ (2023-01-01 – 3 177, 2022-01-01 – 3 284). Skolą apskaičiuoja Valstybės duomenų agentūra, vadovaudamasi 2013-05-21 Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 549/2013 dėl Europos nacionalinių ir regioninių sąskaitų sistemos Europos Sąjungoje nustatyta metodologija¹⁰.

Vadovaujantis teisės aktais¹¹ Valstybės kontrolei NMAR turi būti pateikiamas iki liepos 31 d., Vyriausybei – iki spalio 1 d. Vyriausybė, pritarusi ataskaitų rinkiniui, teikia jį Seimui. Valstybės kontrolė iki spalio 10 d. dėl NMAR teikia audito ataskaitą ir išvadą Seimui¹².

Nacionalinis metinių ataskaitų rinkinys Valstybės kontrolei pateiktas liepos 11 d. – anksčiau nei įstatymu nustatytas (ne vėliau kaip iki liepos 31 d.).

---

⁹ Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/instituciniai-sektoriai-ir-subsektoriai> (žiūrėta 2024-07-17).

¹⁰ Valstybės skolos įstatymas, 11 str., finansų ministro 2010-01-29 įsakymu Nr. 1K-022 „Dėl vykdymo ataskaitų“ patvirtintas Informacijos apie valstybės skolą parengimo tvarkos aprašas, 3 ir 4.1 p.

¹¹ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 17 str. 11 d.

¹² Ten pat, priedas.

AUDITO REZULTATAI

1. REIŠMINGĄ ĮTAKĄ NACIONALINIO METINIŲ ATASKAITŲ RINKINIO TEISINGUMUI TURĖJO NUSTATYTI DUOMENŲ IŠKRAIPYMAI ŽEMESNIOJO KONSOLIDAVIMO LYGIO ATASKAITOSE

1. FM pagal VSS pateiktą informaciją¹³ skelbia ir atnaujina konsoliduojamų VSS sąrašus – konsolidavimo schemą, į kurią 2023 m. įtraukti 3 273 VSS. FM, atlikusi tokių subjektų metinių finansinių ataskaitų konsolidavimo procedūras, rengia NMAR. Sudarant 2023 m. NMAR:
  - ✓ dviejų¹⁴ VSS FAR duomenys nebuvo konsoliduoti, nes VSS jų nepateikė;
  - ✓ vienas¹⁵ VSS nebuvo įtrauktas į konsolidavimo schemą, tačiau duomenis konsolidavimui pateikė ir jie buvo konsoliduoti.
2. Taigi, NMAR turėjo būti sudarytas atlikus 3 274 subjektų, pagal įstatymą¹⁶ priskiriamų VSS, konsolidavimo procedūras, tačiau atliktos 3 272-iejų subjektų konsolidavimo procedūros, todėl rinkinys neapima visų VSS duomenų.
3. Valstybės kontrolė atliko nacionalinio, valstybės, valstybės socialinių fondų (VSDF, GF, IDIF), PSDF, RF, PAF metinių ataskaitų rinkinių auditus. 2023 m. visuose, išskyrus GF, RF ir PAF ataskaitų rinkinius, nustatėme reikšmingų duomenų iškreipimų. 60-ies savivaldybių (2 715 VSS) MFAR auditus atlieka savivaldybių audito ir kontrolės tarnybos. Dėl 2023 m. savivaldybių MFAR buvo pareikšta 17 sąlyginių ir 43 sąlyginės nuomonės.
4. Nustatėme reikšmingų duomenų iškreipimų ir sumų, kurių teisingumo dėl įvairių priežasčių nebuvo galima patvirtinti (1 lentelė). Atitinkamai informacija neteisinga ir aiškinamajame rašte. Negalime patvirtinti NMAR nurodyto 4 630,86 mln. Eur turto, 614,04 mln. Eur finansavimo sumų, 1 914,96 mln. Eur įsipareigojimų, 4 643,41 mln. Eur grynojo turto, 15 668,57 mln. Eur pagrindinės veiklos pajamų, 16 360,76 mln. Eur pagrindinės veiklos pinigų srautų teisingumo.

¹³ Finansų ministro 2011-04-19 įsakymu Nr. 1K-152 patvirtintas Viešojo sektoriaus subjektų finansinių ataskaitų rinkinių konsolidavimo tvarkos aprašas, 36 p. (redakcija, galiojusi iki 2024-03-13).

¹⁴ Mokslinių tyrimų ir technologijų organizacijų asociacija, VšĮ Ignalinos atominės elektrinės regiono plėtros agentūra.

¹⁵ VšĮ Marijampolės futbolo klubas.

¹⁶ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2 str. 20 d.

1 lentelė. Duomenų iškraipymų įtaka 2023 m. nacionaliniam ataskaitų rinkiniui (mln. Eur)

Eil. Nr.	Straipsniai	NMFAR duomenys	Iškraipymų suma	
			tiksli klaida, padidinta (+), sumažinta (-)	teisingumo negalime patvirtinti
FINANSINĖS BŪKLĖS ATASKAITA				
A	ILGALAIKIS TURTAS	66 233,10	123,95	2 466,66
B	BIOLOGINIS TURTAS	2 562,82	0,33	33,94
C	TRUMPALAIKIS TURTAS	15 705,52	-5,69	2 130,26
D	FINANSAVIMO SUMOS	11 630,77	7,12	614,04
E	ĮSIPAREIGIJIMAI	32 984,70	66,09	1 914,96
F	GRYNASIS TURTAS	39 883,02	10,30	4 643,41
G	MAŽUMOS DALIS	2,93	-	-
VEIKLOS REZULTATŲ ATASKAITA				
A	PAGRINDINĖS VEIKLOS PAJAMOS	25 764,17	0,25	15 668,57
B	PAGRINDINĖS VEIKLOS SĄNAUDOS	-24 881,05	23,07	-98,55
C	PAGRINDINĖS VEIKLOS PERVIRŠIS AR DEFICITAS	883,12	-21,11	15 594,63
D	KITOS VEIKLOS REZULTATAS	284,84	0,16	0,08
E	FINANSINĖS IR INVESTICINĖS VEIKLOS REZULTATAS	-50,32	-4,42	-0,41
F	APSKAITOS POLITIKOS KEITIMO IR ESMINIŲ APSKAITOS KLAIDŲ TAISYMO ĮTAKA	266,56	-3,58	0,01
G	GRYNASIS PERVIRŠIS AR DEFICITAS PRIEŠ NUOSAVYBĖS METODO ĮTAKĄ	1 384,19	-25,35	15 598,32
H	NUOSAVYBĖS METODO ĮTAKA	641,84	1,54	-
I	GRYNASIS PERVIRŠIS AR DEFICITAS	2 026,04	-25,15	15 662,16
GRYNOJO TURTO POKYČIO ATASKAITA (19 eil.)				
5 st.	TIKROSIOS VERTĖS REZERVAS	13 858,56	-0,70	2 717,41
6 st.	KITI REZERVAI	4 612,84	-	-
7 st.	NUOSAVYBĖS METODO ĮTAKA	1 418,08	-0,45	8,20
8 st.	SUKAUPTAS PERVIRŠIS AR DEFICITAS PRIEŠ NUOSAVYBĖS METODO ĮTAKĄ	19 993,55	11,46	1 934,20
10 st.	MAŽUMOS DALIS	2,93	-	-
PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA				
A	PAGRINDINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	3 126,70	13,43	16 360,76
B	INVESTICINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	-3 261,74	-0,24	-17,94
C	FINANSINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	1 628,91	0,12	0,85
D	VALIUTOS KURSŲ PASIKEITIMO ĮTAKA PINIGŲ IR PINIGŲ EKIVALENTŲ LIKUČIUI	-0,87	-0,09	2,22

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal 2023 m. nacionalinį metinių ataskaitų rinkinį

5. Toliau ataskaitoje pateikiame kiekybiškai ir (ar) kokybiškai reikšmingas klaidas, kurios nustatytos žemesniojo konsolidavimo lygio VSS.

Reikšmingi duomenų išskrypimai valstybės metinių finansinių ataskaitų rinkinyje

6. Visi išskrypimai, nustatyti vertinant 2023 m. VMFAR, pateikti valstybinio audito ataskaitoje „2023 metų valstybės ataskaitų rinkinio finansinio audito rezultatai“¹⁷. Apibendrinti VMFAR audito rezultatai rodo, kad:
- ✓ 12 474,06 mln. Eur valstybės mokesčių pajamų ir su jomis susijusių gautinų ir mokėtinų sumų teisingumo negalėjome patvirtinti dėl audituojamu laikotarpiu išlikusių aplinkybių, susijusių su apskaitai tvarkyti naudojamų informacinių sistemų trūkumais. VMI MF finansinė apskaita 2023 m. buvo tvarkoma taip, kad pirmiau sudarytas finansinių ataskaitų rinkinys, o vėliau parengta jį atitinkanti DK, nors finansinė atskaitomybė turi būti sudaroma pagal DK sąskaitų likučius ir apyvartas. Dalis VMI MF gautų įplaukų ir jų prievolių nebuvo sugretinta iki ataskaitinių metų pabaigos, todėl sumos atvaizduotos tiek gautinuose, tiek grąžintinuose mokesčiuose ir jų permokose. Tai reiškia, kad mokesčių fondo tiek turtas, tiek įsipareigojimai nepagrįstai padidinti ta pačia suma;
  - ✓ 2 039,85 mln. Eur rezervų teisingumo negalėjome patvirtinti dėl AM apskaitos informacijos trūkumų apskaitant miško žemės ir medynų vertės pokytį. Analitiniame registre nėra nurodyta sklypo ir jame esančių medynų įvedimo į apskaitą data, įsigijimo savikaina ir vertės pokytis – be šios informacijos teisinga žemės ir medynų apskaita ir teisingas šio turto perdavimas kitam VSS negalimas;
  - ✓ 660,50 mln. Eur mineralinių išteklių vertės neteisinga dėl LGT neteisingai apskaičiuotos požeminio vandens vertės. Tarnyba sudarydama 2023 m. FAR ir perskaičiuodama mineralinių išteklių vertes neįvertino 2023 m. pokyčių įtakos sąlyginėms vieneto vertėms ir naudojo tokias, kurias apskaičiavo Finansų ministerija sudarydama 2022 m. VKFAR. 2023 m. pasikeitus mineralinių išteklių – požeminio vandens – kiekiui, jo sąlyginės vieneto vertės turėjo būti perskaičiuotos;
  - ✓ 314,94 mln. Eur muziejinių vertybių duomenų teisingumo patvirtinti negalėjome, nes Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus ir Lietuvos nacionalinis dailės muziejus nepatikslino muziejinių vertybių tikrosios vertės, neturėjo visų turimų vertybių analitinio apskaitos registro, šios vertybės nebuvo tinkamai inventorizuotos;
  - ✓ 75,67 mln. Eur turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto duomenys neteisingi, nes keturių VSS¹⁸ finansinės apskaitos tvarkymo procesai ir ūkinių operacijų registravimas neatitinka Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo ir VSAFAS reikalavimų arba neužtikrinamas atsakingas turto ir finansų valdymas įstaigoje.

¹⁷ 2024-05-15 Nr. FAE-2. Prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Product/24237/2023-metu-valstybes-ataskaitu-rinkinio-finansinio-audito-rezultatai>.

¹⁸ Valstybinis studijų fondas, Lietuvių kalbos institutas, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacija.

Savivaldybių kontrolieriai nepatvirtino reikšmingos dalies turto vertės teisingumo

7. 2023 m. savivaldybėse išliko ankstesnių auditų metu savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų nustatytos apskaitos problemos. Savivaldybių kontrolės ir audito tarnybos nepatvirtino 1 394,54 mln. Eur ilgalaikio, 32,01 mln. Eur biologinio ir 10,04 mln. Eur trumpalaikio turto ir su jais susijusių finansavimo sumų bei grynojo turto. Apibendrinti auditų savivaldybėse rezultatai rodo, kad:
- ✓ 28-iose savivaldybėse¹⁹ 1 140,05 mln. Eur infrastruktūros statinių sumos teisingumo negalima patvirtinti daugiausia dėl vietinės reikšmės kelių ir gatvių apskaitos klaidų: į apskaitos registrus neįtraukti visi keliai ir gatvės, kiti infrastruktūros statiniai, esantys savivaldybių tarybų sprendimais patvirtintuose sąrašuose arba įtraukti simboline verte; ne visi vietinės reikšmės keliai ir gatvės inventorizuoti ir (ar) teisiškai įregistruoti;
  - ✓ 15-oje savivaldybių²⁰ 32,01 mln. Eur biologinio turto teisingumo negalima patvirtinti, nes savivaldybės ir jų biudžetinės įstaigos netinkamai tvarkė šio turto apskaitą: neįtraukė į apskaitą parkų ir skverų, neįtraukė ar netinkamai įtraukė želdynus, dalį šių vienetų apskaitė simboline verte, biologinis turtas neinventorizuotas ir kt.;
  - ✓ 16-oje savivaldybių²¹ 34,09 mln. Eur kultūros ir kitų vertybių sumos teisingumo negalima patvirtinti, nes savivaldybės ir jų biudžetinės įstaigos šių vertybių neįvertino tikrąja verte;
  - ✓ 34-iose savivaldybėse²² nebaigtos statybos ir išankstinių mokėjimų vertė padidinta 135,44 mln., o 141,95 mln. Eur nebaigtos statybos ir išankstinių mokėjimų teisingumo negalima patvirtinti, nes dalis baigtų statybos ar rekonstrukcijos darbų vertės iš nebaigtos statybos sąskaitos neperkelta į atitinkamas ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo sąskaitas, neskaiciuojamas šio turto nusidėvėjimas, nuvertėjimas.

Duomenų iškraipymai išteklių fondų ataskaitų rinkiniuose

8. PSDF, VSDF, IDIF ataskaitų rinkiniuose nustatyti duomenų iškraipymai, susiję su neteisingu fondų gautinų sumų ir įsipareigojimų užregistravimu yra reikšmingi

¹⁹ Birštono, Biržų r., Druskininkų, Elektrėnų, Kauno m., Kazlų Rūdos, Kelmės r., Klaipėdos m., Kretingos r., Kupiškio r., Lazdijų r., Marijampolės r., Molėtų r., Neringos, Pakruojo r., Pasvalio r., Raseinių r., Rietavo, Rokiškio r., Skuodo r., Šiaulių r., Širvintų r., Švenčionių r., Telšių r., Vilniaus m., Vilniaus r., Visagino, Zarasų r.

²⁰ Alytaus r., Birštono, Biržų r., Kauno m., Kazlų Rūdos, Kretingos r., Kupiškio r., Molėtų r., Pakruojo r., Panevėžio r., Pasvalio r., Radviliškio r., Šiaulių r., Telšių r., Vilniaus m.

²¹ Anykščių r., Joniškio r., Kretingos r., Kupiškio r., Lazdijų r., Marijampolės r., Neringos, Palangos m., Panevėžio m., Pasvalio r., Raseinių r., Rietavo, Rokiškio r., Šiaulių m., Šiaulių r., Zarasų r.

²² Akmenės r., Alytaus r., Anykščių r., Birštono, Biržų r., Ignalinos r., Kauno m., Kazlų Rūdos, Klaipėdos m., Kretingos r., Kupiškio r., Lazdijų r., Marijampolės r., Mažeikių r., Molėtų r., Neringos, Palangos m., Panevėžio m., Panevėžio r., Prienų r., Radviliškio r., Raseinių r., Rokiškio r., Telšių r., Ukmergės r., Utenos r., Vilniaus m., Vilniaus r., Visagino, Zarasų r., Šiaulių m., Šiaulių r., Šilutės r., Švenčionių r.

šiems rinkiniams, tačiau nedaro reikšmingos įtakos NMAR teisingumui. Visi išskraipymai pateikti atitinkamo fondo valstybinio audito ataskaitose²³.

2. ĮTVIRTINUS KONSOLIDUOTOJO BIUDŽETO PLANAVIMĄ, ATSKAITOMYBĖ – NENUSTATYTA

9. Pagal Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą²⁴, nuo 2023 m. nacionalinį metinių ataskaitų rinkinį sudaro ir savivaldybių biudžetų vykdymo duomenys. Tokia įstatymo nuostata taisytina, nes įtraukiami duomenų rinkiniai nėra palyginami – skiriasi apimtimi: į nacionalinį metinių ataskaitų rinkinį konsoliduoti finansinių ataskaitų rinkinių, parengtų kaupimo principu, duomenys apima visą viešąjį sektorių, o biudžeto vykdymo duomenys, parengti pinigų principu (nekonsoliduoti, t. y. neeliminuos tarpusavio operacijos), apima tik savivaldybes.
10. Pasibaigus finansiniams metams savivaldybių administracijos Finansų ministerijai teikia savivaldybių konsoliduotąsias biudžeto vykdymo ataskaitas²⁵, ministerija parengia suvestinį metinį savivaldybių biudžetų vykdymo ataskaitų rinkinį²⁶.
11. Savivaldybių BVAR auditus atlieka savivaldybių audito ir kontrolės tarnybos²⁷. Dėl 2023 m. savivaldybių BVAR buvo pareikšta 57 besąlyginės ir 3 sąlyginės nuomonės²⁸. Apibendrinti auditų savivaldybėse rezultatai rodo, kad 3,05 mln. Eur išlaidų parodyta netinkamame ekonominės klasifikacijos straipsnyje, o ar 1,78 mln. Eur išlaidų parodyta tinkamame straipsnyje – patvirtinti negalima.
12. Nuo 2024-03-01 įsigaliojusi nauja Biudžeto sandaros įstatymo redakcija nustatė vidutinės trukmės konsoliduotojo biudžeto planavimą ir tvirtinimą. Konsoliduotąjį biudžetą sudarys valstybės, savivaldybių, valstybės socialinių fondų ir PSDF biudžetai, sujungus jų rodiklius ir eliminavus planuojamus tarpusavio pervedimus. Šių biudžetų konsolidacija leis parengti visapusį finansinį planą, kuris atspindės visų valstybės, socialinių, PSDF ir savivaldybių finansinių išteklių visumą. Vidutinės trukmės konsoliduotasis biudžetas padės geriau planuoti valstybės finansus, užtikrinti fiskalinį tvarumą ir veiksmingiau valdyti viešuosius išteklius. Toks biudžetas leis tiksliau prognozuoti būsimas pajamas ir išlaidas, planuoti strategines investicijas ir padės užtikrinti, kad valstybės finansų politika būtų suderinta su ilgalaikiais ekonominiais tikslais.
13. Biudžeto sandaros įstatymu įtvirtinus konsoliduotojo biudžeto planavimą, atsiskaitymas už tokio biudžeto vykdymą Viešojo sektoriaus atskaitomybės

²³ Valstybinio audito ataskaitos: 2024-05-15 Nr. FAE-4 „2023 metų Privalomojo sveikatos draudimo fondo ataskaitų rinkinio finansinio audito rezultatai“; 2024-05-15 Nr. FAE-6 „2023 metų Valstybės socialinių fondų ataskaitų rinkinio finansinio audito rezultatai“.

²⁴ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo Nr. X-1212 pakeitimo įstatymas, 2020-10-01 Nr. XIII-3308, 10 str. 5 p.

²⁵ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 17 str. 5 d. 2 p.

²⁶ 2010-01-29 finansų ministro įsakymu Nr. 1K-022 patvirtintos Valstybės biudžeto ir suvestinio savivaldybių biudžetų vykdymo ataskaitų rinkinių sudarymo taisyklės.

²⁷ Vietos savivaldos įstatymas, 67 str., 1 d. 2 p., Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 16 str. 1 d.

²⁸ Kaišiadorių r., Šilutės r., Vilniaus m.

įstatyme nenustatytas. Dėl tarpusavio pavedimų atskiri konsoliduotieji valstybės, visų savivaldybių ir fondų biudžetų vykdymo duomenys nepateiks išsamaus vaizdo, kaip vykdomas konsoliduotasis biudžetas. Taigi, svarbu ne tik parengti nacionaliniu lygmeniu konsoliduotąjį planą, bet ir laiku turėti duomenis apie faktinį tokio plano vykdymą. Todėl Finansų ministerijai rekomendavome papildyti nacionalinį metinių ataskaitų rinkinį konsoliduotojo biudžeto vykdymo duomenimis. Patikimų faktinių duomenų turėjimas svarbus, nes jais remiantis skaičiuojami valdžios sektoriaus finansiniai rodikliai.

14. Tokių audituotų konsoliduotojo biudžeto duomenų turėjimas prisidėtų prie kokybiško ES Tarybos direktyvos²⁹ reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms įgyvendinimo, nes statistiniai rodikliai kol kas skaičiuojami remiantis pinigų apskaitos principu grindžiamais viešojo sektoriaus duomenimis. Direktyvoje nurodoma, jog norint rengti labai kokybiškus ir palyginamus valstybių narių statistinius duomenis, būtina užtikrinti visų valdžios sektoriaus subsektorių išsamią ir patikimą šio sektoriaus finansų apskaitos tvarką³⁰, o šio sektoriaus apskaitos sistemoms turi būti taikoma vidaus kontrolė ir atliekami jų nepriklausomi auditai³¹.

---

²⁹ 2011-11-08 ES Tarybos direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms.

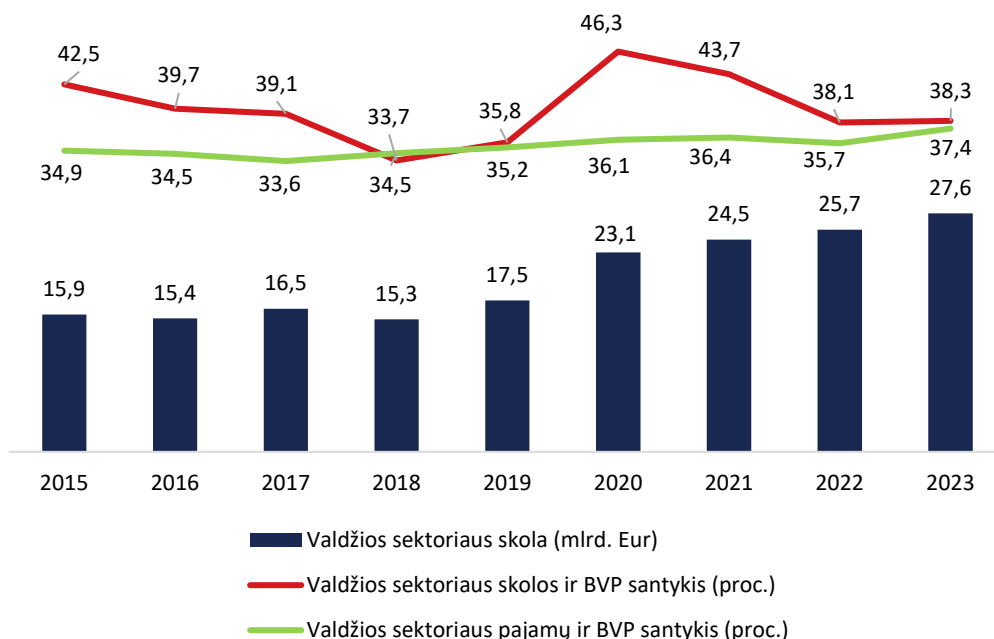
³⁰ Ten pat, 3 p.

³¹ Ten pat, 3 str. 1 d.: kalbant apie nacionalines viešojo sektoriaus apskaitos sistemas, valstybės narės įdiegia nacionalines viešojo sektoriaus apskaitos sistemas, kurios visapusiškai ir nuosekliai aprėpia visus valdžios sektoriaus subsektorius ir kuriose yra visa informacija, reikalinga norint kaupimo principu rinkti duomenis, kad būtų galima parengti duomenis, pagrįstus ESS 95 standartu. Toms viešojo sektoriaus apskaitos sistemoms taikoma vidaus kontrolė ir atliekami jų nepriklausomi auditai.

3. DUOMENYS APIE VALSTYBĖS SKOLĄ VISAIS REIKŠMINGAIS ATŽVILGIAIS TEISINGI

15. Per 2023 m. valdžios sektoriaus skola išaugo 1 885,5 mln. Eur (7,3 proc.) ir metų pabaigoje sudarė 27 557,9 mln. Eur³². Skolos ir BVP santykis liko iš esmės nepakitęs (padidėjo 0,2 proc. p.) ir 2023 m. pabaigoje sudarė 38,3 proc. BVP. Valdžios sektoriaus pajamų³³ ir BVP santykio tendencijos 2015–2023 m. lieka panašios (2 pav.).

2 pav. Valdžios sektoriaus skola, jos pokytis ir santykis su BVP 2015–2023 m.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Valstybės duomenų agentūros duomenis

16. Skolos duomenų netikslumų ir iškraipymų nenustatėme.

Vyriausybė 2023 m. skolinosi laikydamasi nustatytų limitų

17. Skola valstybės vardu 2023 m. pabaigoje sudarė 26 922,8 mln. Eur valdžios sektoriaus skolos (27 557,9 mln. Eur)³⁴. Vyriausybės skolinimosi ir garantijų limitai nustatyti Rodiklių įstatyme³⁵.

³² Iš jų: centrinės valdžios skola – 27 113,48 mln. Eur, vietinės valdžios skola – 593,19 mln. Eur, socialinės apsaugos fondų skola – 0,34 mln. Eur.

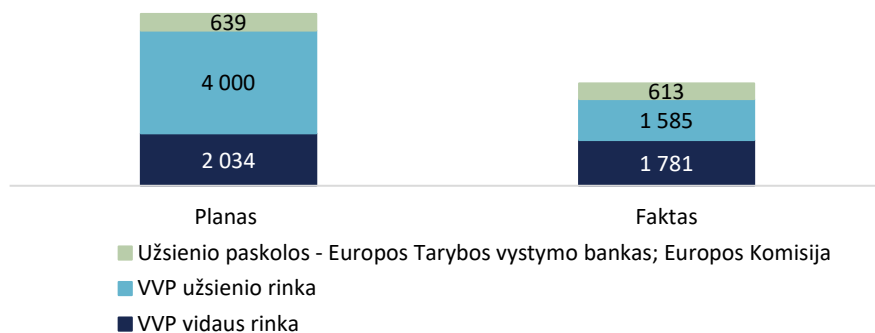
³³ NMAR neapima visų valdžios sektoriaus subjektų, todėl duomenys paimti iš Valstybės duomenų agentūros, prieiga per internetą: [https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/\(žiūrėta 2024-08-12\)](https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/(žiūrėta 2024-08-12)).

³⁴ 2023 m. skolos valstybės vardu valdymo išlaidos sudarė 278,1 mln. Eur (2022 m. – 279,4 mln. Eur).

³⁵ 2023 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 10 ir 11 str.

18. 2023 m. planuota pasiskolinti 6 673,0 mln. Eur, pasiskolinta 3 979,7 mln. Eur³⁶ (3 pav.). Vyriausybės grynojo skolinimosi pokytis sudarė 1 980,5 mln. Eur – skolindamasi 2023 m. Vyriausybė laikėsi įstatymu nustatyto pokičio limito (4 764,1 mln. Eur).

3 pav. 2023 m. skolinimosi planas³⁷ ir faktiškai pasiskolintos sumos (mln. Eur)

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Finansų ministerijos duomenis

19. Valstybės garantuota skola 2023 m. pabaigoje sudarė 882,9 mln. Eur, arba 1,2 proc. BVP. Vyriausybė laikėsi 2023 m. garantijų limito (5 proc. BVP).

Savivaldybės 2023 m. skolos valdymo reikalavimų iš esmės laikėsi

20. Vietinės valdžios sektoriaus skola 2023 m. pabaigoje sudarė 593,2 mln. Eur ir, lyginant su praėjusiais metais, padidėjo 8 proc. (2022 m. – 549,0 mln. Eur).
21. Savivaldybių skolos valdymo (skolos, skolinimosi, garantijų limitai ir įsiskolinimų padengimo) reikalavimai iki 2023 m. buvo nustatomi atitinkamų metų Rodiklių įstatyme. Nuo 2023 m. bendrieji principai ir apribojimai, susiję su savivaldybių skolos valdymu, buvo nustatyti Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme³⁸. Tai savivaldybėms leidžia valdyti ir planuoti finansus ilgesniam laikotarpiui. Įstatymo pakeitimu buvo nustatyta ir lankstumo taisyklė, suteikianti savivaldybėms daugiau fiskalinės erdvės sudarant einamųjų metų biudžetus ir daugiau skolinimosi galimybių³⁹. Konstitucinio įstatymo pakeitimu numatytas visų

³⁶ FM duomenimis, per 2023 m. priimtų naujų skolinių įsipareigojimų vidutinė svertinė palūkanų norma siekė 3,8 proc. (2022 m. – 2,7 proc.).

³⁷ 2023 m. Vyriausybės skolinimosi programa, teikiama Seimui kartu su valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektu. Prieiga per internetą: [https://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/skolinimosi%20programa\(2\).pdf](https://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/skolinimosi%20programa(2).pdf) (žiūrėta 2024-08-12).

³⁸ Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo Nr. XII-1289 1, 4 str. pakeitimo ir įstatymo papildymo priedu konstitucinis įstatymas, 2022-12-23 Nr. XIV-1760.

³⁹ Savivaldybėms suteikta galimybė vertinant savivaldybės biudžeto atitiktą fiskalinės drausmės taisyklėms prie pajamų pridėti sukauptą visų ankstesnių metų nepanaudotą pajamų dalį, kuri einamaisiais metais panaudojama asignavimams, o jie gali būti didesni ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendro finansavimo dalimi, išskyrus iš valstybės biudžeto gautuosius, skirtus ES ir kitai tarptautinei finansinei paramai bendrai finansuoti. Savivaldybėms nesilaikant biudžeto balanso taisyklės ar viršijus skolos limitą, numatytas įpareigojimas pašalinti pažeidimą ir, kol pažeidimai bus pašalinti, šios taisyklės taikymo apribojimas: 1) jei skola viršija 60 proc. (75 proc. Vilniaus m. sav.), taisyklė kitais metais netaikoma (kol skolos taisyklė išlieka pažeista); 2) jei balanso taisyklės nesilaikoma, taisyklė taikoma, tačiau nukrypimą reikia kompensuoti ne daugiau kaip per dvejus metus. Jei šis nukrypimas nekompensuojamas per dvejus metus, kitais ir vėlesniais metais lankstumo taisyklė netaikoma (kol nukrypimas bus kompensuotas).

savivaldybių biudžetų balanso – pajamų ir išlaidų skirtumo – vertinimas kaupiamuoju⁴⁰, o ne pinigų, principu.

22. 2023 m. savivaldybėms taikomi skolos valdymo reikalavimai nustatyti ne tik Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme, bet ir 2023 m. Rodiklių įstatyme⁴¹. 2024 m. Rodiklių įstatyme šių reikalavimų nenustatyta.
23. Pagal 2023 m. Rodiklių įstatyme nustatytus savivaldybių skolos, skolinimosi, garantijų limitų ir įsiskolinimų padengimo reikalavimus⁴², 11 savivaldybių nesilaikė nuostatos, kad 2024-01-01 esantis įsiskolinimas (mokėtinos sumos, išskyrus sumas paskoloms grąžinti) turi būti ne didesnis už 2023-01-01 buvusį tokį įsiskolinimą (2 lentelė). Kitų reikalavimų savivaldybės laikėsi.

2 lentelė. Savivaldybių, 2023 m. nesilaikiusių nuostatos, kad 2024-01-01 esantis įsiskolinimas (mokėtinos sumos, išskyrus sumas paskoloms grąžinti) turi būti ne didesnis už 2023-01-01 buvusį tokį įsiskolinimą, pavyzdžiai (tūkst. Eur)

Savivaldybė	2023-01-01 mokėtina suma	2024-01-01 mokėtina suma	Viršyta suma
Akmenės r.	893	1 009	+116
Birštono	404	545	+141
Klaipėdos r.	1 291	1 654	+363
Mažeikių r.	1 353	1 369	+16
Neringos	1 117	1 702	+586
Pakruojo r.	790	832	+42
Palangos m.	339	790	+451
Šiaulių r.	1 121	1 379	+258
Švenčionių r.	3 820	4 202	+381
Ukmergės r.	872	3 198	+2 326
Visagino	166	379	+213

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Finansų ministerijos duomenis

24. Nuo 2023 m. savivaldybių biudžetų atitikties Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniu įstatymu⁴³ nustatytoms taisyklėms ir neatitikties joms ištaisymo vertinimą atlieka biudžeto politikos kontrolės institucija – Valstybės kontrolė⁴⁴. Remiantis vertinimo duomenimis⁴⁵, 2023 m. visos savivaldybės laikėsi joms taikomų fiskalinės drausmės taisyklių.

⁴⁰ Didžiųjų savivaldybių (kurių biudžetai didesni negu 0,3 proc. BVP) struktūrinis balansas ir iki pakeitimo buvo vertinamas kaupiamuoju principu. Pagal pakeistą įstatymą, naujai – kaupiamuoju principu vertinami mažesniųjų savivaldybių (kurių biudžetai mažesni negu 0,3 proc. BVP) nominalūs balansas.

⁴¹ 2023 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 13 str.

⁴² Ten pat.

⁴³ Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinis įstatymas, 4 str. 2, 4–7 d.

⁴⁴ Valstybės kontrolės įstatymas, 8 str. 7 d. 7 p.

⁴⁵ Išvada dėl savivaldybių biudžetų fiskalinės drausmės taisyklių laikymosi 2023–2024 m., 2024-06-13 Nr. BPE-3.

Vyriausybės skolinimosi ir skolos valdymo gairės nepatvirtintos

25. Vadovaujantis iki 2024 m. balandžio mėn. galiojusiu Stabilumo ir augimo paktu⁴⁶ ir Euro zonos valstybių narių biudžeto planų projektų stebėsenos bei vertinimo ir perviršinio deficito padėties ištaisymo užtikrinimo bendraisiais nuostatais⁴⁷, eurą įsivedusios ES valstybės narės privalėjo kiekvieną balandį parengti savo nacionalinius vidutinės trukmės fiskalinius planus, atitinkančius jų vidutinės trukmės biudžeto sistemą – stabilumo programas – ateinantiems trejiems metams. 2024 m. Stabilumo ir augimo pakto pakeitimais⁴⁸ atsisakyta reikalavimo valstybėms narėms rengti šią programą, todėl Lietuvos stabilumo 2024 m. programa, kurios sudėtyje buvo patvirtinamos ir vidutinio laikotarpio Vyriausybės skolinimosi ir skolos valdymo gairės, nebuvo parengta. Pagal naują tvarką valstybės narės rengs Nacionalinius vidutinės trukmės fiskalinius planus, kuriuose bus numatyta fiskalinė, struktūrinė ir investicijų politika ateinantiems 4–7 metams.
26. Pirmuosius nacionalinius vidutinės trukmės fiskalinius planus ES šalys EK turėjo pateikti iki 2024-09-20. FM informavo, kad dėl 2024 m. spalio mėn. vykiančių Seimo rinkimų, Lietuvai terminas tokiam planui parengti perkeltas į 2025 m. pavasarį. Šis planas neapims Vyriausybės skolinimosi ir skolos valdymo gairių, todėl jas numatoma patvirtinti atskiru dokumentu (iki 2025 m. vidurio).
27. 2020 m. pabaigoje, valdžios sektoriaus skolos ir BVP santykiui esant 46,3 proc., Vyriausybės programoje⁴⁹ numatyta parengti „valdžios sektoriaus skolos valdymo strategiją, ilguoju laikotarpiu siekiant grįžti prie optimalaus valdžios sektoriaus skolos lygio“. FM buvo numačiusi iki 2021 m. I ketv. „atlikti analizę ir įvertinti, kokio valdžios sektoriaus skolos lygio būtų tikslinga neviršyti ilguoju laikotarpiu“, vėliau terminą atidėjo iki 2023 m. II ketv. FM informavo⁵⁰, kad įvertinus pastarųjų metų valdžios sektoriaus skolos mažėjimo tendenciją, Lietuvos 2023 m. stabilumo programoje patvirtintą vidutinio laikotarpio perspektyvą ir tai, kad Lietuvos valdžios sektoriaus skolos ir BVP santykis išlieka vienas mažiausių ES, planuotos skolos valdymo strategijos rengimo nuspręsta atsisakyti. 2023 m. rugsėjo mėn. FM parengė skolos scenarijų modeliavimo ir valdžios sektoriaus finansų tvarumo vertinimo instrumentą (įrankį), kuriuo modeliuojami fiskalinės politikos scenarijai, ir paskelbė šio sektoriaus skolos ir finansų tvarumo vertinimo ataskaitą⁵¹. Šio įrankio sukūrimas – svarus žingsnis fiskalinės politikos srityje, bet neatstoja valstybės skolos valdymo strategijos, t. y. apibrėžimo, kokių tikslų siekiama⁵².

⁴⁶ 1997-07-07 Tarybos reglamentas Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo (su 2011-11-16 pakeitimais Nr. 1175/2011); 1997-07-07 Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo (su 2011-11-08 pakeitimais Nr. 1177/2011).

⁴⁷ 2013-05-21 Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas Nr. 473/2013 dėl euro zonos valstybių narių biudžeto planų projektų stebėsenos bei vertinimo ir perviršinio deficito padėties ištaisymo užtikrinimo bendrųjų nuostatų, 4 str. 1 d.

⁴⁸ 2024-04-23 Europos Parlamento reglamentas dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97, 2024-04-23 Europos Parlamento reglamentas, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perteklinio deficito procedūros įgyvendinimo pagreitinimo ir paaiškinimo.

⁴⁹ Seimo 2020-12-11 nutarimas Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 220.4 p.

⁵⁰ 2023-09-29 valstybinio audito ataskaita Nr. FAE-3 „2022 metų nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio ir valstybės skolos duomenų finansinio audito rezultatai“.

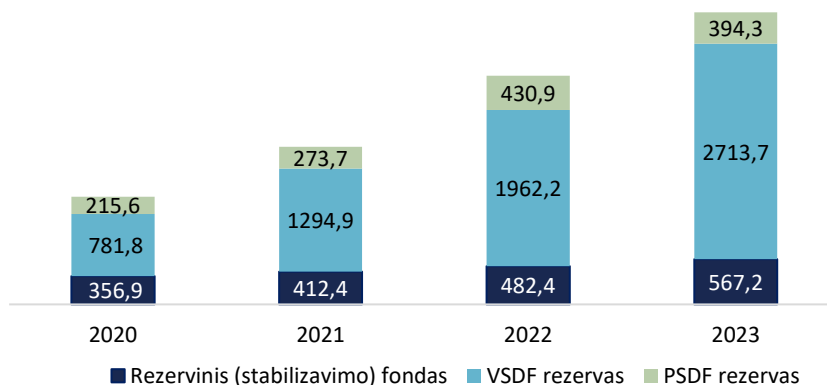
⁵¹ Prieiga per internetą: Skolos scenarijai ir finansų tvarumo vertinimas | Lietuvos Respublikos finansų ministerija (lv.lt) (žiūrėta 2024-08-13).

⁵² VK fiskalinė institucija šiuo metu atlieka nepriklausomą valdžios sektoriaus finansų tvarumo 2025–2050 m. vertinimą, kuris bus baigtas 2025 m. vasario mėn. Ataskaitoje bus pateiktos ilgojo laikotarpio demografinės, makroekonominės, valdžios sektoriaus pajamų ir išlaidų, balanso, skolos projekcijos.

4. 2023 M. REZERVAI PAPILDYTI 799,7 MLN. EUR, KIEK LIETUVA TURI JŲ SUKAUPTI – NENUSTATYTA

28. 2023 m. RF, VSDF ir PSDF rezervai padidėjo 27,8 proc., metų pabaigoje juose sukaupta 3 675,2 mln. Eur (4 pav.).

4 pav. 2023 m. valstybės rezervų likučiai (mln. Eur)

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal 2020–2023 m. nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio ir valstybės skolos duomenų finansinių auditų rezultatus

29. Esminį rezervų padidėjimą 2023 m. lėmė VSDF rezervo augimas 751,5 mln. Eur. VSDF rezervinio fondo tikslas⁵³ – užtikrinti fondo biudžeto stabilumą ir kaupti piniginius išteklius, reikalingus VSD išmokoms finansuoti, kai nepakanka šio biudžeto atitinkamos draudimo rūšies pajamų. 2023 m. pabaigoje fonde sukaupta rezervo suma – 2 713,7 mln. Eur.
30. PSDF rezervas kaupiamas siekiant užtikrinti privalomojo sveikatos draudimo sistemos stabilumą ir kaupti lėšas nenumatytoms ar didesnėms nei planuota sveikatos priežiūros paslaugų išlaidoms apmokėti. 2023 m. pabaigoje PSDF rezervas sudarė 394,3 mln. Eur.
31. RF yra valstybės pinigų fondas, kurio tikslas⁵⁴ – kaupti valstybės piniginius išteklius, reikalingus valstybės biudžeto išlaidoms finansuoti Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo nustatyta tvarka, nustačius išskirtines aplinkybes, radioaktyviųjų atliekų giluminiam atliekynui įrengti, radioaktyviosioms atliekoms tvarkyti ir valstybės turtiniams įsipareigojimams, susijusiems su valstybės skola, ES politikos įgyvendinimu ir (arba) su tuo susijusiomis sutartimis ar susitarimais, vykdyti (grąžintinai). RF lėšų likutis 2023 m. pabaigoje sudarė 567,2 mln. Eur, iš jų radioaktyviųjų atliekų giluminiam atliekynui įrengti ir tokioms atliekoms tvarkyti – 65,1 mln. Eur.

⁵³ Vyriausybės 2017-06-14 nutarimu Nr. 438 patvirtinti Valstybinio socialinio draudimo rezervinio fondo sudarymo ir valdymo nuostatai, 2 p.

⁵⁴ Seimo 2002-05-30 nutarimu Nr. IX-912 patvirtinti Rezervinio (stabilizavimo) fondo nuostatai, 2 p. (rengiamiems ataskaitinių laikotarpių iki 2024 m. ataskaitų rinkiniams taikomos iki nutarimo Nr. XIII-3317 įsigaliojimo (2023-01-01) galiojusios Seimo 2002-05-30 nutarimo Nr. IX-912 „Dėl Rezervinio (stabilizavimo) fondo nuostatų patvirtinimo“ nuostatos).

32. Valdžios sektoriaus skolos siektinas dydis, valstybės rezervo finansavimo šaltiniai ir kt. sprendimai dėl jų valdymo audituojamu laikotarpiu liko nepriimti, todėl išlieka efektyvios finansų valdymo politikos rizika. Esant neapibrėžtai geopolitinei ir ekonominei situacijai reikiamo valstybės rezervo nustatymas ir valdymas yra svarbus elementas, leidžiantis valstybei išlaikyti ekonominį stabilumą, užtikrinti saugumą ir efektyviai valdyti neplanuotus iššūkius.

REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

Laukiamas audito poveikis: konsoliduotasis biudžetas (konsoliduoti valstybės, savivaldybių, valstybės socialinių fondų ir Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetų vykdymo duomenys) leis turėti išsamius duomenis apie konsoliduotojo biudžeto vykdymą. Patikimų faktinių duomenų turėjimas svarbus, nes jais remiantis skaičiuojami valdžios sektoriaus finansiniai rodikliai.

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama) / priemonės	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija / įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
2-asis pagrindinis audito rezultatas Nuo 2024-03-01 įsigaliojusi nauja Biudžeto sandaros įstatymo redakcija nustatė vidutinės trukmės konsoliduotojo biudžeto, kurį sudarys valstybės, savivaldybių, valstybės socialinių fondų ir Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetai, sujungus nurodytų biudžetų rodiklius ir eliminavus planuojamus tarpusavio pervedimus, sudarymą ir tvirtinimą. Tačiau Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas atskaitomybės už konsoliduotąjį biudžetą nenustato.	Didelės svarbos 1. Siekiant užtikrinti viešojo sektoriaus visų lygių atskaitomybės sistemą, rekomenduojame papildyti nacionalinį metinių ataskaitų rinkinį konsoliduotojo biudžeto vykdymo duomenimis.	Finansų ministerija	2026-03-31
	1.1. Konsoliduotojo biudžeto vykdymo informacijos teikimo tvarkos bei formos nustatymas, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos 2025-2027 m. biudžeto patvirtinimo įstatymu patvirtintą konsoliduotojo biudžeto rodiklių informaciją.	Finansų ministerija	2026-03-31

* Atsižvelgiant į rekomendacijos pobūdį, pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės nebus nustatomi.

** Priemonės ir terminus joms įgyvendinti pateikė Finansų ministerija.

*** Rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos metu gali būti tikslinamos arba keičiamos rekomendacijų įgyvendinimo plane nurodytos priemonės Valstybinio audito rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos tvarkos aprašo nustatyta tvarka. Aktualus priemonių sąrašas yra pateikiamas Valstybės kontrolės atvirose duomenyse adresu www.valstybeskontrolė.lt.

Atstovai ryšiams, atsakingi už Valstybės kontrolės informavimą apie priemonių įgyvendinimą plane nustatytais terminais:

Finansų ministerijos Valstybės išdo departamento direktorė Rasa Kavolytė, tel. Nr. 2390270, rasa.kavolyte@finmin.lt ir Finansų ministerijos Viešųjų finansų sistemos valdymo grupės vadovė Asta Butrimė, tel. Nr. 2390094, asta.butrime@finmin.lt.

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
„2023 metų nacionalinio ataskaitų
rinkinio finansinio audito rezultatai“
1 priedas

Santrumpos ir sąvokos

AM – Aplinkos ministerija

BVAR – biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys

BVP – bendrasis vidaus produktas

DK – didžioji knyga

FAR – finansinių ataskaitų rinkinys

FM – Finansų ministerija

GF – Garantinis fondas

IDIF – Ilgalaikio darbo išmokų fondas

LGT – Lietuvos geologijos tarnyba

NMAR – Nacionalinis metinių ataskaitų rinkinys

PAF – Pensijų anuitetų fondas

PSDF – Privalomojo sveikatos draudimo fondas

RF – Rezervinis (stabilizavimo) fondas

Rodiklių įstatymas – Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas

VMFAR – valstybės metinių finansinių ataskaitų rinkinys

VMI MF – Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondas

VSAFAS – viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartai

VSDF – Valstybinio socialinio draudimo fondas

VSS – viešojo sektoriaus subjektas

Audito apimtis ir metodai

Audituotas 2023 metų nacionalinis ataskaitų rinkinys:

- ✓ Metinė finansinės būklės, metinė veiklos rezultatų, metinė pinigų srautų, metinė grynojo turto pokyčių ataskaitos bei metinis finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas, parengti pagal 2023-12-31 duomenis.

Pavaldžios, kontroliuojamos ir (ar) konsoliduojamos įstaigos:

- ✓ 2023 metų nacionaliniame finansinių ataskaitų rinkinyje pateikti 3 272 VSS konsoliduoti duomenys apie finansinę būklę, veiklos rezultatus, grynojo turto pokyčius ir pinigų srautus. Detalus konsoliduojamų VSS sąrašas nurodytas finansų ministro įsakymu tvirtinamoje konsolidavimo schemoje⁵⁵.

Auditui taikytas reikšmingumas:

- ✓ Kiekybinis reikšmingumas metinių finansinių ataskaitų rinkinyje – 845,01 mln. Eur.

Reikšmingu dalyku metinių ataskaitų rinkinyje yra laikomas iškraipymas ar jų visuma, viršijanti 1 proc. (tai sudarė 845,01 mln. Eur). Kokybiškai reikšmingais laikomi ir mažesni iškraipymai, kurie yra svarbūs informacijos vartotojui dėl jų pobūdžio, aplinkybių ar konteksto, kuriems esant jie atsirado. Kokybiškai reikšmingu dalyku yra laikomas ir svarbiausių vidaus kontrolės priemonių nebuvimas ar jų nesilaikymas.

Audito apimties apribojimų nebuvo.

Auditas atliktas:

- ✓ pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus⁵⁶, kurie apima tarptautinius audito standartus (TAS)⁵⁷;
- ✓ siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad metinių ataskaitų rinkinyje nėra reikšmingų iškraipymų. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų audito ir vidaus kontrolės apribojimų ir to fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų ir sudarytų sandorių.

Audito apimtis ir metodai
2023 m. pradžios ir pabaigos turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likučiai:
2023 m. pradžioje turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų, grynojo turto ir mažumos dalies – iš viso 75 207,37 mln. Eur ir 84 501,43 mln. Eur.
2023 m. pajamos ir sąnaudos:
pajamos – 26 659,66 mln. Eur, sąnaudos – 25 542,02 mln. Eur.
2023 m. pasiskolinta, perskolinta, suteikta garantijų:

⁵⁵ 2023-12-29 Nr. 1K-423 „Dėl Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo įgyvendinimo rengiant valstybės 2023 metų ataskaitų rinkinį ir nacionalinį 2023 metų ataskaitų rinkinį“.

⁵⁶ 2000-2899-iejį TAAIS „Finansinio audito standartai“, prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/post/15649/> (žiūrėta 2024-08-21).

⁵⁷ Tarptautinės buhalterijų federacijos Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos išleisti tarptautiniai audito standartai (Lietuvos auditorių rūmų (iki 2017-02-28) ir Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (nuo 2017-03-01) išversti į lietuvių kalbą, prieiga per internetą: <https://avnt.lrv.lt/lt/teisine-informacija/teises-aktai/auditas> (žiūrėta 2024-08-21).

Audito apimtis ir metodai

Valstybės skola 2023 m. pabaigoje sudarė 27,56 mlrd. Eur, 2023 m. valstybės vardu pasiskolinta 3,98 mlrd. Eur. Valstybės garantuota skola sudarė 882,9 mln. Eur, arba 52,3 mln. Eur daugiau nei metų pradžioje. Valstybės perskolinamų paskolų likutis sudarė 336,0 mln. Eur, arba 45,8 mln. Eur daugiau nei metų pradžioje.

Vertintos sritys ir atliktos procedūros dėl 2023 metų nacionalinio ataskaitų rinkinio duomenų

Atlikus audituojamo subjekto veiklos, apskaitos ir vidaus kontrolės sistemų tyrimą, nustatytos sritys, kuriose egzistuoja reikšmingo iškraipymo rizika:

- Nustatytos svarbiausios audito sritys: ilgalaikis finansinis turtas, per vienus metus gautinos sumos, finansavimo sumos, ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai, kiti ilgalaikiai įsipareigojimai, sukauptos mokėtinos sumos, kiti trumpalaikiai įsipareigojimai, rezervai, finansavimo pajamos, mokesčių ir socialinių įmokų pajamos, pagrindinės veiklos kitos pajamos, socialinių išmokų ir finansavimo sąnaudos, įplaukos, pervestos lėšos, išmokos, investicinės ir finansinės veiklos pinigų srutai.
- Valstybiniai auditoriai atliko valstybės, VSDF, PSDF konsoliduotųjų ir Rezervinio (stabilizavimo) fondo, Garantinio fondo, Ilgalaikio darbo išmokų fondo ir Pensijų anuitetų fondo 2023 m. ataskaitų rinkinių auditus. Audito metu naudojamos minėtų auditų rezultatai.
- Siekdami efektyviai panaudoti visus audito išteklius, tęsėme bendradarbiavimą su savivaldybių kontrolieriais, kurie atlieka savivaldybių KMAR auditus ir rengia išvadas. Pradėję auditų informavome savivaldybių kontrolierius apie audito tikslus ir planus pasinaudoti jų atliekamų auditų rezultatais. Audito metu naudojamos minėtų auditų rezultatai – įvertinome savivaldybių kontrolierių nustatytų klaidų įtaką NMAR teisingumui.

Sritys, kuriose vertintas vidaus kontrolės procedūrų efektyvumas (atliktas kontrolės testavimas):

- Netestuota

Sritys, kuriose atliktos pagrindinės audito procedūros (detalieji testai ir (ar) analitinės procedūros):

- Konsolidavimas: Finansų ministerijoje atrankos būdu (pagal kiekvieną sąskaitą) atsirinkome konsolidavimo įrašus, kuriais taisomos VSS apskaitos klaidos ir koreguojama eliminavimo informacija. Patikrinome, ar jie atlikti tinkamai, išsamiai ir turint pagrindžiančius dokumentus. Patikrinome, ar teisingai konsoliduojasi ilgalaikis finansinis, trumpalaikis turtas, finansavimo sumos, ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai, trumpalaikiai įsipareigojimai, pajamos ir sąnaudos, pagrindinės veiklos pinigų srutai.
- Savivaldybių kontrolierių audito rezultatų vertinimas ir įtaka auditui: įvertinome savivaldybių kontrolierių audito rezultatų suvestinius duomenis ir jų įtaką bendram audito rezultatui.
- Patikrinome, ar savivaldybių biudžetų vykdymo duomenys parengti laikantis Valstybės biudžeto ir suvestinio savivaldybių biudžetų vykdymo ataskaitų rinkinių sudarymo taisyklių, patvirtintų 2010-01-29 finansų ministro įsakymu Nr. 1K-022.
- patikrinome, ar Nacionalinio metinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte teikiama informacija apie valstybės skolą parengta laikantis Informacijos apie valstybės skolą parengimo tvarkos aprašo, patvirtinto 2010-01-29 finansų ministro įsakymu Nr. 1K-022, ar Vyriausybė laikėsi 2023 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme nustatytų grynojo skolinių įsipareigojimų pokyčio ir valstybės garantijų limitų, o savivaldybės – skolos, skolinimosi ir garantijų limitų bei įsiskolinimų padengimo reikalavimų.

Bendras ataskaitų rinkinio vertinimas:

Įvertinta:

- taikomų apskaitos metodų tinkamumas ir apskaitinių vertinimų bei susijusių vadovybės atskleidimų pagrįstumas;
  - bendras konsoliduotųjų finansinių ataskaitų pateikimas, struktūra ir turinys, įskaitant atskleidimus, ir tai, ar šiose ataskaitose pateikti pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai taip, kad atitiktų VSAFAS reikalavimus.
-

